

Centrum pro výzkum, diagnostiku a léčbu arteriální hypertenze ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

Jiří Widimský jr.

Centrum pro výzkum, diagnostiku a léčbu arteriální hypertenze, III. interní klinika, Všeobecná fakultní nemocnice a 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, Praha, Česká republika

Důvody vzniku centra

V roce 1999 vzniklo v rámci Všeobecné fakultní nemocnice (VFN) (obrázek 1) a 1. lékařské fakulty v Praze Centrum pro výzkum, diagnostiku a léčbu arteriální hypertenze (dále pro zjednodušení používán termín Centrum pro hypertenzi), lokalizované na III. interní klinice, na II. interní klinice a Nefrologické klinice VFN. V tehdejší době šlo o první pracoviště tohoto typu v České republice, zabývající se komplexní problematikou vysokého krevního tlaku, nejčastějšího onemocnění kardiovaskulárního systému. V některých vyspělých civilizovaných zemích byla podobná centra ustavena již dříve a v praxi se velmi osvědčila. Arteriální hypertenze má ve většině zemí světa vysokou prevalenci, v České republice je to v současnosti kolem 50 % u mužů a 37 % u žen dospělé populace. Problematika vysokého krevního tlaku tvoří velmi častou náplň práce praktických lékařů, internistů, kardiologů, nefrologů, diabetologů i lékařů některých dalších odborností. Arteriální hypertenze svými orgánovými komplikacemi (zejména cévní mozkové příhody) představuje jednu z nejčastějších příčin úmrtí. Kontrola hypertenze je navíc ve většině zemí světa stále neuspokojivá, stejně jako v České republice, kde normálních hodnot krevního tlaku dosahuje pouze 25 % pacientů.

Obrázek 1 Orientační plán hlavní části Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Vznik Centra pro hypertenzi ve VFN byl navíc logickým vyústěním mnohaleté tradice výzkumu arteriální hypertenze na 1. lékařské fakultě UK. Stačí jmenovat osobnosti jako H. Selye, A. Vančura, O. Kuchel, K. Horký a další, kteří se výsledky svého výzkumu zařadili mezi uznávané autority v oblasti hypertenziologie.

Arteriální hypertenze představuje typický interdisciplinární obor zasahující do širokého spektra problematiky nejen vnitřního lékařství a kardiologie/angiologie, ale i nefrologie, diabetologie, endokrinologie, neurologie či farmakologie. I z tohoto důvodu představuje VFN svým multifunkčním komplexním charakterem pro vznik podobného centra vhodné prostředí.

Struktura a hlavní cíle činnosti centra

Centrum pro hypertenzi tvoří III. interní klinika (hlavní sídlo centra), II. interní klinika a Nefrologická klinika VFN.

Centrum pro hypertenzi navíc úzce spolupracuje s celou řadou dalších klinik/ústavů v rámci 1. lékařské fakulty UK a VFN – patří k nim například:

- › Radiodiagnostická klinika
- › I. chirurgická klinika
- › Urologická klinika
- › Neurologická klinika
- › Ústav klinické biochemie a laboratorní diagnostiky
- › Ústav biologie a lékařské genetiky
- › Ústav nukleární medicíny
- › Ústav patologie
- › Ústav soudního lékařství a toxikologie

Mezi hlavní cíle činnosti centra patří:

- › Racionalizace farmakoterapie hypertenze, zlepšení diagnostiky a kontroly arteriální hypertenze;
- › Intervence dalších rizikových faktorů u hypertoniků;
- › Diagnostika a specifická léčba sekundární hypertenze ve spolupráci s některými dalšími klinikami/ústavy;
- › Výzkum v oblasti patogeneze, diagnostiky a léčby hypertenze;

- › Pedagogická činnost v oblasti hypertenze na úrovni pregraduální i postgraduální

Získané ceny/ocenění

V roce 2007 bylo centru uděleno mezinárodní ocenění Evropské společnosti pro hypertenzi, titul Hypertension Excellence Centre of the European Society of Hypertension (obrázek 2).

Pracovníci centra obdrželi v posledních letech řadu prestižních ocenění (Cena Ministra zdravotnictví, několikrát ceny Evropské společnosti pro hypertenzi, ceny České společnosti pro hypertenzi nebo České internistické společnosti).

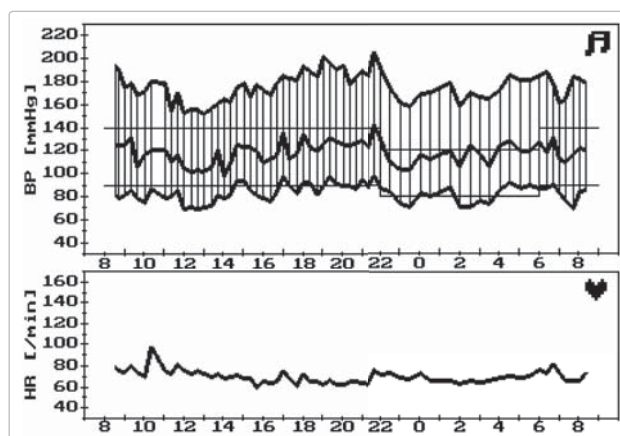
Hlavní aktivity a výtěžnost diagnostiky

Hlavním posláním Centra pro hypertenzi je zlepšení kontroly hypertenze a diagnostiky zejména těžších forem vysokého krevního tlaku s podezřením na sekundární etiologii hypertenze. Každoročně jsou ve VFN hospitalizovány stovky nemocných ze všech koutů České republiky s těžkými formami hypertenze, anebo i s mírnějšími formami vysokého krevního tlaku s důvodným podezřením na sekundární etiologii na základě výsledků předchozích laboratorních či zobrazovacích metod. U mnoha pacientů, zejména v případě méně závažné hypertenze, probíhá vyšetřování ambulantně.

Pracovníci centra kromě léčebně preventivních a pedagogických (pregraduální i postgraduální výuka) povinností participují na grantech či vědeckých záměrech v rámci publikačních aktivit. V posledních letech se stalo již tradicí, že pracovníci centra každoročně publikují nejméně tři originální práce v renomovaných mezinárodních časopisech s impact faktorem.

Diagnostické přístupy zahrnují:

- Podrobné fyzikální vyšetření, měření krevního tlaku (TK) v ordinaci, domácí měření krevní a 24hodinové měření TK (AMTK). Zejména AMTK dává nejpřesnější vyhodnocení stupně/závažnosti přítomné arteriální hypertenze. Na obrázku 3 je záznam pacienta s těžkou hypertenzí, rezistentní na léčbu.

Obrázek 3 Záznam 24hodinové monitorace krevního tlaku u pacienta s rezistentní hypertenzí

- Kompletní biochemické a hormonální vyšetření se zřetelem na důležité působky uplatňující se v regulaci krevního tlaku.
- Komplexní morfologické metody včetně CT (obrázek 4), MR, angiografie.
- Zobrazovací metody nukleární medicíny, např. vyšetření pomocí metajodbenzylguanidinu (MIBG) apod.
- Specializované radiodiagnostické postupy typu katetrizace suparenálních žil (obrázek 5) nebo petrózních síní.
- Posouzení compliance k léčbě stanovením plazmatických koncentrací antihypertenziv.
- Genetické vyšetření k posouzení vzácnějších familiárních forem hypertenze, resp. screeningu některých genových mutací (primární aldosteronismus, feochromocytom).

Výtěžnost diagnostiky sekundární hypertenze se v rámci centra na III. interní klinice pohybuje u hospitalizovaných pacientů v rozmezí 25–33 %. U významné části pacientů to znamená možnost trvalého vyléčení či alespoň podstatného zlepšení kontroly hypertenze po specifické léčbě. U zbývajících nemocných s potvrzenou esenciální hypertenzí je pak často po podrobnějším vyšetření a úpravě farmakoterapie registrováno zlepšení kontroly hypertenze.

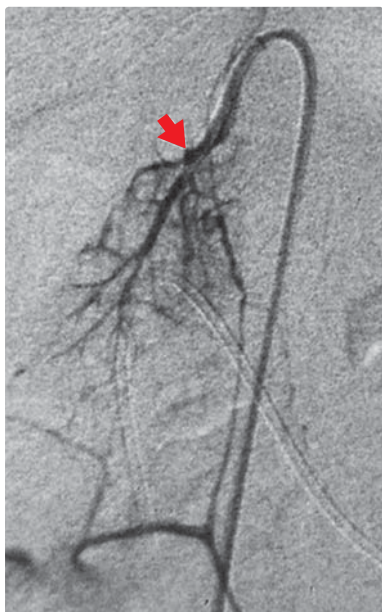
Nejčastější formy sekundární hypertenze tvoří primární aldosteronismus (PA), renovaskulární hypertenze a syn-

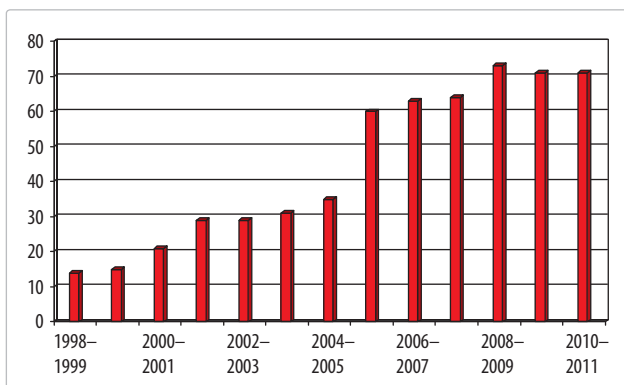
Obrázek 2 Ocenění udělené Evropskou společností pro hypertenzi

Obrázek 4 CT angiografie renálních tepen s AS změnami

Obrázek 5 Katetrizace suparenální žíly s nástřikem kontrastní látky u nemocného s primárním aldosteronismem s patrným malým tumorem, v.s. adenomem

Obrázek 6 Nově diagnostikované případy primárního aldosteronismu v Centru pro hypertenzi VFN v Praze

drom spánkové apnoe. Zejména nemocní s PA tvoří značnou část „klientely“ a každoročně je ve VFN v posledních letech diagnostikováno nejméně 60 nových případů tohoto onemocnění (obrázek 6).

Vhodné formy hypertenze k podrobnějšímu vyšetření (nejlépe za krátké hospitalizace):

- › Těžká hypertenze
- › Rezistentní hypertenze
- › Hypertenze jakéhokoli stupně se specifickými klinickými, laboratorními či morfologickými odchylkami (například specifické odchylky při fyzikálním vyšetření, hypokalemie, renální insuficience, asymetrie velikosti ledvin, zvětšení jedné nebo obou nadledvin apod.)
- › Epizodická/paroxysmální hypertenze s významnými hypertenzními peaky

Spolupráce

Centrum pro hypertenzi VFN spolupracuje s celou řadou dalších klinik v rámci České republiky. Spolupráce byla navázána i s některými zahraničními centry, jako je například centrum v Bethesdě v USA či v Padově v Itálii.

Kde nás najdete?

Centrum pro výzkum, diagnostiku a léčbu arteriální hypertenze

III. interní klinika VFN a 1. LF UK

U nemocnice 1, Praha 2, 128 08

Nemocné lze objednávat k vyšetření telefonicky na následujících telefonních číslech:

224 962 960, 224 962 910, 224 963 073, 224 962 845, 224 962 945 nebo event. 224 966 640 (ambulance)

Alternativní objednávání pomocí e-mailu:

jwidi@lf1.cuni.cz – prof. MUDr. Jiří Widimský jr, CSc.

robert.holaj@vfn.cz – doc. MUDr. Robert Holaj, CSc.

tzeli@lf1.cuni.cz – doc. MUDr. Tomáš Zelinka, CSc.